

ΔΗΛΩΣΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Οι πρωτόγνωρες εξελίξεις του τελευταίου έτους είχαν πολύ σοβαρές δυσχερείς επιπτώσεις που εξαπλώθηκαν σε όλο το εύρος της κυπριακής οικονομίας. Η ανάσχεση των πτωτικών τάσεων της οικονομίας και η αναστροφή προς αναπτυξιακή κατεύθυνση προϋποθέτουν συντονισμένες προσπάθειες από το κράτος και από όλους τους φορείς οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας. Οι προσπάθειες αυτές, λειτουργώντας σε συνέργεια και συνέπεια μεταξύ τους, θα μπορέσουν να οδηγήσουν στην επίτευξη των ευρύτερων αναπτυξιακών στόχων της Κυβέρνησης, οι οποίοι είναι ευθυγραμμισμένοι με το Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα και τους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Λόγω των περιορισμένων οικονομικών πόρων του κράτους, είναι αναπόφευκτο η προώθηση των στόχων που τίθενται να γίνεται σταδιακά, προσδίδοντας προτεραιότητα στην υλοποίηση μέτρων με άμεσο αντίκτυπο και θετικές επιπτώσεις στη δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης και νέων και βιώσιμων θέσεων εργασίας. Είναι συνεπώς φυσικό, τα Εθνικά Προγραμματικά Έγγραφα, για αξιοποίηση των πόρων που θα διατεθούν στην Κύπρο από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της περιόδου 2014-2020, να θέτουν ως επίκεντρο την εξυπηρέτηση των αναπτυξιακών στόχων της Κυβέρνησης.

I. Στρατηγική Επιδίωξη και Αναπτυξιακοί Στόχοι

Η σημερινή κατάσταση επιβάλλει τον επαναπροσδιορισμό της Κυβερνητικής αναπτυξιακής στρατηγικής και των αναπτυξιακών κατευθύνσεων της κυπριακής οικονομίας, με επικέντρωση στους τομείς όπου η Κύπρος διαθέτει ή μπορεί να αναπτύξει συγκριτικό πλεονέκτημα, όπως αυτοί αναδεικνύονται και μέσα από την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Κύπρο.

Η συμμόρφωση προς τις πρόνοιες του Μνημονίου Συναντίληψης, θεωρείται ότι αποτελεί εκ προοιμίου δέσμευση, η οποία επηρεάζει τη γενικότερη αναπτυξιακή προσπάθεια τα προσεχή χρόνια.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων προς την ΕΕ στο πλαίσιο της υιοθέτησης του Ευρωπαϊκού κεκτημένου, που εμπεριέχει και την εκτέλεση βασικών έργων υποδομής, καθορίζει πρόσθετες παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν υπόψη στον καθορισμό των τομεακών αναπτυξιακών προτεραιοτήτων.

Η πλήρης αξιοποίηση των χρηματοδοτικών ταμείων και η ανάπτυξη νέων μεθόδων χρηματοδότησης και υλοποίησης κυβερνητικών έργων μέσω και της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα, θεωρούνται σημαντικά εργαλεία στην όλη προσπάθεια.

Παρά τους περιορισμούς που υπάρχουν, ως ευρύτερη στρατηγική επιδίωξη της κυβέρνησης αποτελεί η δημιουργία συνθηκών βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και η ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής, μέσα από:

- (α) τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της κυπριακής οικονομίας και δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος,
- (β) την καθιέρωση της Κύπρου ως περιφερειακού επιχειρηματικού κέντρου, χτισμένου πάνω σε στέρεες βάσεις, καθώς και ως ποιοτικού τουριστικού προορισμού, και
- (γ) τον εμπλουτισμό του ενεργειακού ισοζυγίου και την ανάπτυξη της χώρας σε περιφερειακό ενεργειακό κόμβο.

Για την υλοποίηση της στρατηγικής επιδίωξης, θα προωθηθούν οι ακόλουθοι μεσοπρόθεσμοι στόχοι:

- παροχή ποιοτικών επαγγελματικών υπηρεσιών (νομικές, χρηματοοικονομικές, λογιστικές, ναυτιλιακές) και ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής δυναμικής, όπως η ενέργεια, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες και οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών.
- ανάπτυξη, εμπλουτισμός και διαφοροποίηση υπηρεσιών τουρισμού.
- αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και μείωση της περιβαλλοντικής ρύπανσης.
- ενίσχυση της παραγωγής και προσφοράς προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντονου εξαγωγικού προσανατολισμού.
- μετατροπή της Κύπρου σε περιφερειακό κέντρο παροχής υπηρεσιών υγείας.

II. Άξονες Πολιτικής

Με σκοπό την άμεση επαναδραστηριοποίηση της οικονομίας σε υγιή βάση στα πλαίσια των αναπτυξιακών στόχων που τίθενται, καθορίζονται τέσσερις βασικοί άξονες πολιτικής/προτεραιότητας:

Άξονας 1: Αναδιάρθρωση της Κυπριακής Οικονομίας και Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας

Η αναδιάρθρωση της κυπριακής οικονομίας και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της προϋποθέτει την αντιμετώπιση τόσο των συνεπειών της οικονομικής κρίσης στους επιμέρους τομείς και κλάδους της οικονομίας και στην αγορά εργασίας, όσο και των διαρθρωτικών αδυναμιών της οικονομίας.

Πρωταρχική επιδίωξη, είναι η εμπέδωση της θέσης της Κύπρου ως μιας ανοικτής οικονομίας με ευέλικτη αγορά εργασίας και ως ελκυστικού προορισμού για επενδύσεις από διεθνείς εταιρίες αλλά και από ιδιώτες. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών θα επικεντρωθεί στους τομείς όπου η χώρα διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα ή εν δυνάμει προοπτικές ανάπτυξης, όπως έχουν αναδειχθεί και από την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Η Στρατηγική αυτή έχει αναδείξει ως κυρίαρχο τομέα προτεραιότητας τον τουρισμό, με έμφαση στη διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, ώστε να συμβάλει στην προσπάθεια επέκτασης της τουριστικής περιόδου της χώρας και στην αύξηση του τουριστικού εισοδήματος. Η προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων θα μπορούσε να συμβάλει τόσο στην αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος όσο και στην τοπική ανάπτυξη και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Για επαναδραστηριοποίηση της οικονομίας σημαντικός είναι και ο πρωτογενής τομέας, με έμφαση στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του αγροδιατροφικού κλάδου και των κλάδων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, οι οποίοι παρουσιάζουν σημαντικές εξαγωγικές προοπτικές.

Εξίσου σημαντικός για την ανάπτυξη είναι ο τομέας της υγείας, μέσα από τον οποίο η Κύπρος θα μπορούσε να προσελκύσει ασθενείς από το εξωτερικό για εξειδικευμένες θεραπείες, με έμφαση στις υπηρεσίες μέριμνας και αποκατάστασης ασθενών, αξιοποιώντας κατάλληλα τις κλιματολογικές και περιβαλλοντικές της συνθήκες. Σημαντικός είναι επίσης και ο τομέας της ναυτιλίας που παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και γενικότερα η συνέχιση παροχής ποιοτικών επαγγελματικών υπηρεσιών (νομικές, χρηματοοικονομικές, λογιστικές).

Η ανάπτυξη και ενίσχυση των πιο πάνω τομέων μπορεί να στηριχτεί στην αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρουν οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών, καθώς και στο επαρκώς καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτει η Κύπρος.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω, μεταξύ άλλων, της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και της διευκόλυνσης εγχώριων επενδύσεων, καθώς και η στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και η προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας από τις ΜΜΕ, για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και ενίσχυση της εξωστρέφειάς τους. Στα πλαίσια αυτά θα επιδιωχθεί και η διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση.

Άξονας 2: Αναβάθμιση Ανθρώπινου Δυναμικού, Προώθηση της Απασχόλησης και Κοινωνική Συνοχή

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης επέφεραν σημαντικές διαφοροποιήσεις και στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα, οι αλλαγές εστιάζονται στη μείωση των ποσοστών απασχόλησης και στην αύξηση του ποσοστού ανεργίας σε πρωτόγνωρα για την Κύπρο επίπεδα, πλήττοντας κυρίως ομάδες πληθυσμού όπως τους νέους και τις γυναίκες, με μεγάλο αρνητικό αντίκτυπο στην κοινωνική συνοχή. Ο άξονας αυτός επιδιώκει την υιοθέτηση μέτρων για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής Ευρώπη 2020 για την απασχόληση, την εκπαίδευση και τη μείωση της φτώχειας και για προώθηση της κοινωνικής συνοχής.

Προτεραιότητα για τη χώρα αποτελεί η αύξηση της απασχόλησης και η βελτίωση της απασχολησιμότητας ανέργων και ανενεργών ατόμων, η βελτίωση της διασύνδεσης του εκπαιδευτικού συστήματος με την αγορά εργασίας και η θέσπιση επαρκούς δικτύου κοινωνικής προστασίας για όσους πολίτες έχουν ανάγκη. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται μεσοπρόθεσμα η δημιουργία ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης, μέσω της εφαρμογής στοχευμένων ενεργητικών πολιτικών εστιασμένων στους αναπτυξιακούς τομείς της κυπριακής οικονομίας. Επιδιώκονται επίσης αλλαγές στη δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έτσι ώστε η εκπαίδευση να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού σε διεθνές επίπεδο, δημιουργώντας μεγαλύτερες προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας.

Άξονας 3: Προστασία και Αποδοτική Χρήση των Πόρων

Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης των προηγούμενων δεκαετιών οδήγησαν, μεταξύ άλλων, στη σημαντική επιβάρυνση του περιβάλλοντος και στην αύξηση της ενεργειακής κατανάλωσης. Ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαία η βιώσιμη διαχείριση και η αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και η τήρηση των υποχρεώσεων που πηγάζουν από το κοινοτικό κεκτημένο.

Κυρίαρχος τομέας προτεραιότητας είναι επίσης ο τομέας της Ενέργειας. Έμφαση θα δίνεται στην επίτευξη των τριών ποσοτικών στόχων που υπάρχουν στο Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για την Στρατηγική Ευρώπη 2020, για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, για αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (με έμφαση στην αξιοποίηση του ήλιου) και για εξοικονόμηση ενέργειας. Για τη διαφοροποίηση του ενεργειακού ισοζυγίου σημαντική είναι και η εισαγωγή του φυσικού αερίου στην ηλεκτροπαραγωγή, που θα συμβάλει στη μείωση του κόστους της ενέργειας τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα νοικοκυριά.

Επίσης, στοχεύεται η ανάληψη δράσεων για έγκαιρη πρόληψη και περιορισμό των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, και η προσαρμογή στις επιπτώσεις της, περιλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνων. Παράλληλα, επιδιώκεται η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει τόσο η πράσινη όσο και η γαλάζια οικονομία, για την προώθηση ενός βιώσιμου αναπτυξιακού προτύπου, που θα ενσωματώνει την περιβαλλοντική προστασία, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα την αναθέρμανση της οικονομίας.

Άξονας 4: Θεσμικές Αναπροσαρμογές

Η εισαγωγή θεσμικών αναπροσαρμογών στο ευρύτερο οικονομικό σύστημα θεωρείται βασικό προαπαιτούμενο στις προσπάθειες για δημιουργία συνθηκών ορθής και αποτελεσματικής διαχείρισης πόρων. Για να αναβαθμιστεί η Κύπρος στους διεθνείς δείκτες ανταγωνιστικότητας θα πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα οι υπάρχουσες αγκυλώσεις,

στρεβλώσεις και αναποτελεσματικοί μηχανισμοί και διαδικασίες, είτε αυτές αφορούν το ισχύον νομικό και θεσμικό πλαίσιο, είτε τις δυσαναλογίες μεταξύ μέτρων και επιδιωκόμενου αποτελέσματος.

Κύριο συστατικό στις προσπάθειες αυτές, αποτελεί και η παράλληλη προώθηση δραστικών μέτρων που σχετίζονται με την αναδιάρθρωση, αναδόμηση και τον εκσυγχρονισμό της ευρύτερης δημόσιας διοίκησης που έχει ως σκοπό τη βελτίωση της αποδοτικότητας και παραγωγικότητας των δημοσίων υπηρεσιών, και την εμπέδωση συνθηκών αξιοκρατίας και χρηστής διοίκησης. Στα πλαίσια αυτά είναι σημαντική η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών για τη βελτίωση της αποδοτικότητας της δημόσιας υπηρεσίας.

Τέλος, είναι επίσης σημαντικό να προωθηθούν μέτρα για αύξηση της αποδοτικότητας του φορολογικού συστήματος και εντοπισμό νέων πηγών εσόδων για το κράτος. Ενδεικτικά αναφέρονται η βελτίωση της φοροεισπρακτικής ικανότητας, η πάταξη της φοροδιαφυγής και η αποδοτικότερη αξιοποίηση της κρατικής περιουσίας.